

Napos oldal

A DÉLMAGYARORSZÁG ÉS A DÉLVILÁG KULTURÁLIS MAGAZINJA ■ SZERKESZTI: HOLLÓSI ZSOLT

Kossuth-díjas basszistánk, Gregor József is feladatot vállalna a szegedi operaélet fellendítésében

Énekescentrikus előadások kellenének

GREGOR JÓZSEF (KÉPÜNKÖN) ÉNEKLI DULCAMARA SZEREPÉT A SZERELMI BÁJITALBAN SZOMBATON ESTE A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN. KOSSUTH-DÍJAS BASSZISTÁNKRA SZÁMÍT AZ OPERAHÁZ ÚJ VEZETÉSE IS: NEM VÉLETLENÜL HÍVTÁK MINDEN KORÁBBINÁL TÖBB ELŐADÁSRA, HISZEN TUDJÁK, HA AZ ORSZÁG LEGNÉPSZERÜBB OPERISTÁJA ÉNEKEL, NEM KELL LASSÓVAL FOGNI A NÉZŐKET. GREGOR ŐRÜL A SOK BUDAPESTI FELKÉRÉSNEK, VISZONT AGGASZTJA A SZEGEDI OPERATAGOZAT JELENLEGI HELYZETE. ERRŐL BESZÉLTÜNK.

– Olvastam a lap múlt szombati kulturális magazinjában, a Napos oldalban a Szegedi Operabárátok Egyesületének elnök asszonyával, dr. Gyémánt Csillával készült interjút, ami fölrázott engem is – mondja Gregor József. – Belülről és kívülről egyszerre látom az operatagozat problémáit. A legutóbbi színházi vezetőváltásnál is felajánlottam a segítségemet, minden évadban meg is hívtak öt-tíz előadást énekelni, de azon túl nem kérdezték meg a véleményemet a darabválasztásról, a szereposztásról, arról, hogy hogyan lehetne pénzt szerezni. Ma Magyarországon csak baráti összeköttetésekkel, személyes emberi kapcsolatok segítségével lehet szponzorokat találni. Mivel az opera költséges műfaj, erre feltétlenül szükség lenne. Szegedi operaigazgató koromban fölfelé tartott tenyérrel jártam a várost, és kol-dultam. Nem én találtam ki, hogy ezt kell csinálni. A világon mindenhol ezt láttam: például a New York-i Metropolitan Opera, a houstoni és a bécsi operaház igazgatója is bankoknál, biztosítótársaságoknál, nagyvállalatoknál kilincsel a társulata érdekében. Még akkor is, ha jól tudják, csak minden tizedik megkeresettől kapnak pénzt. Ma a szegedi operakultúra érdekében ezt senki sem csinálja.

– **Nem az az alapprobléma inkább, hogy az utóbbi hónapokban drasztikusan megcsappant az operaelőadások száma?**

– De igen. Annak idején, amikor 1964-ben pályakezdőként Szegedre kerültem, minimálisan hetente kétszer – minden kedden és pénteken – operaelőadás volt a nagyszínházban. Ezt a hagyományt megtartotta Pál Tamás is.

Oberfrank Géza zeneigazgatósa idején a próbarendszer változása miatt a rendszeresség némi-kepp fellazult, de akkor is sok előadást tartottak. Amikor operaigazgató lettem – nem kevés veszekedés árán – sikerült elfogadtatnom Nagy László igazgatóval és Ruszt József főrendezővel, hogy visszatérjünk a kedd–pénteki operajátszáshoz. A rendszeresség és kiszámíthatóság nagyon fontos. Az elmúlt évtizedben fokozatosan visszaszorult az operajátszás Szegeden. Ma már ott tartunk, hogy sorozatban maradnak el előadások, a bérlettulajdonosoknak tett ígéretek nem teljesítik pontosan. A nézők panaszo-olják, hogy az évad során teljesen rendszer-elen az operajátszás, nem akkor és nem olyan előadásokat kapnak, mint amit ígértek nekik. Ebben az évadban szeptember óta mindössze tíz operaelőadást láthatott a közönség, és ebben már a manchesteriek vendégjátéka is benne van. Ha egyetlen hónapban lett volna ennyi, akkor azt mondhatnánk, kiváló, de négy hónap alatt ez tragédia. Vértik a szívem amiatt, hogy lavinaként látom lecsúszni az operatársulatot. Ezen az sem segít, hogy Valló Péter rendezésében, a zeneigazgató, Oberfrank Péter dirigálásával tavaly csináltunk egy európai színvonalú Falstaff-előadást.

– **Ön szerint melyek a főbb okai a szegedi operajátszás jelenlegi gondjainak?**

– Az énekesek elveszítették a biztonságukat, nem érzik, hogy állna mögöttük valaki, aki gondoskodik róluk és kellő erővel és eréllyel képviseli a tagozat érdekeit. Hasonlóan nagy gond a szervezetlenség. Az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában meg-

Fotó: Schmidt Andrea

szoktam, hogy egy produkció bemutatója előtt már két évvel nemcsak az előadások, hanem a próbák pontos időpontját is közlik. Lehetetlen dolognak tartom, hogy a Falstaffra például olyan szerződést kaptam, amely tíz pontban sorolta fel, mit vagyok köteles megtenni, de az nem volt benne, hogy mikor vannak az előadások, és amikor két hónappal előtte megkérdeztem, nem is tudták megmondani.

– **Mit gondol a társulatépítésről?**

– Létezik egyáltalán? Az egy évtizeddel ezelőtti huszonkettő helyett – ha jól tudom – ma mindössze kilenc állandó szerződéssel rendelkező magánénekes van a társulatnak. Ez még nem lenne feltétlenül baj, hiszen világszerte egyre több színházban staggionerendszer működik, azaz egy-egy produkcióra áll össze a csapat, sorozatban eljátszanak egy operát, majd szétszélednek. El kellene dönteni, hogy ezt a rendszert választjuk vagy a berlini Komische Operben kitűnően bevált porosz repertoárszisztéma szerint dolgozunk. A kettő együtt működésképtelenséghez vezet. Oberfrank Péter – aki most három hónapig az Egyesült Államokban dirigál – jó barátom, tehetséges karmesternek tartom, operaigazgató koromban én szerződtettem Szegedre, és évekig állandó zongorakísérőm is volt. Ha hetente két rossz előadás lenne, akkor joggal lehetne bírálni a zeneigazgatót, hogy nem jól oszt szerepet, rossz darabokat választ. Most nem erről van szó, egyszerűen nincsenek előadások. Az idő sürget, nem lehet hónapokat várni. El fog sorvadni a társulat, nincsenek a fiatalok között új Frankó Tündék, Busa Tamások és Réti Attilák, akik tíz év múlva vállukra vehetnék a repertoárt. Valamilyen koncep-

cióra, stratégia kidolgozására feltétlenül szükség van, mert olyan mély már a tagozat válsága, hogy ez csak úgy magától nem oldódik meg. Össze kellene ülni mindazoknak, akik ezért felelősek, és közösen kellene kitalálni, hogyan lehetne a szegedi operakultúrát megmenteni.

– **Vállalna ebben szerepet?**

– Ha valakinek eszébe jutnék, Oberfrank Péterrel együttműködve szívesen vállalnék feladatot ebben. Ki kellene találnunk, hogy milyen produkciókkal lehetne az operatársulattól elpártolt közönséget visszacsalogatni. Egyszerű-

en jó énekesekre és jó előadásokra van szükség, ez most nem a kísérletegetés ideje. Az operajátszásban egyébként is konzervatív vagyok, mert maga a műfaj is az. Nem úgy kell megújítani, hogy olyan dolgokat rendezünk a darabokba, amelyek nincsenek bennük. Szerencsére a zenei megvalósítással eddig sem voltak gondok, Oberfrank Péter garancia a minőségre. Azonban nem szabad egy konzervatív közönségre egy egészen másfajta világot ráerőltetni. Kísérletezni, újítani persze szabad, de nem lehet ez a kizárólagos irány.

– **Egyetért azzal a véleménnyel, hogy a fiatalokat egyre kevésbé érdekli a műfaj?**

– Ez nem igaz! Az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában is teli van fiatalokkal az operaházak nézőtere. Csak tudni kell becsábítani őket. Olyan darabokat kell választani, olyan énekes egyéniségeket kell felléptetni, amikre és akikre kíváncsiak. Tudomásul kellene venni azt is, hogy az opera elsősorban nem a rendező, de még csak nem is a karmester műfaja, hanem az énekeseké. Operaigazgatóként én énekescentrikus produkciók létrehozására törekedtem, ma is ezt kellene tenni.

– **Meg tudná fizetni a színház az igazán jó énekeseket?**

– Tudni kell, hogy kit érdemes meghívni. Ma mindennél fontosabbak az emberi kapcsolatok, általuk olyan énekeseket is fel lehetne léptetni Szegeden, akiknek nem tudnánk olyan sztárgázsit fizetni, mint az Operaház vagy a nyugati színházak. Sok tehetséges fiataalt azzal lehetne megnyerni, ha lehetőséget biztosítanánk számukra, hogy kipróbálják magukat azokban a szerepekben, amelyekkel később az Operaházban vagy külföldön bemutatkoznak. Ebben az Operaház vezetése is partnerünk lenne. Határozott elképzelésekre van szükség, stratégiát kellene kidolgozni. A görögök óta tudjuk, hogy a színház élő organizmus, ahol minden megváltozhat. Ezt tolerálni kell, ám teljesen tervezetlenül nem lehet dolgozni. Az elmúlt tíz-tizenkét évben minden megváltozott körülöttünk, új bankok jöttek létre, óriási hipermarketeket építettek, minden kapitalizálódott. Miért gondoljuk, hogy épp az operatársulatok maradhatnak változatlanok? A Metropolitan Operának a szövetségi állam és New York állam egy vasat sem ad, a város is csak mindössze két százalékát biztosítja a költségvetésének, a többi a bevételekből és a szponzori támogatásokból származik. Előbb-utóbb nálunk is hasonló folyamatok indulnak el. Erre jobb lenne előre felkészülni.

HOLLÓSI ZSOLT

■ Dulcamara falatozik

■ Az Adinát alakító Dér Krisztinával a Szerelmi bájitalban. (Fotó: Veréb Simon)